

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย(Descriptive Research) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การเปิดรับสื่อของกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ มารดาของเด็กวัยก่อนเรียนอายุต่ำกว่า ๖ ปี ที่อาศัยอยู่ในอาคารสงเคราะห์ดินแดง อาคาร ๑-๓ จำนวนมารดาได้จากบัญชีรายชื่อเด็กวัยก่อนเรียนที่มาใช้บริการของคลินิกโครงการพัฒนาอนามัยครอบครัวในชุมชน เมืองนับจำนวนจนถึงเดือน ธันวาคม ๒๕๒๖ ได้จำนวนมารดาทั้งสิ้น ๒๓๐ คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาของเด็กวัยก่อนเรียนอายุต่ำกว่า ๖ ปี ๒ กลุ่ม โดยกลุ่ม ๑ เป็นมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติ และอีกกลุ่มเป็นมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ การสุ่มตัวอย่างจากประชากรใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

๑. แบ่งกลุ่มประชากรในบัญชีรายชื่อโดยใช้น้ำหนักเด็กตามอายุและการตรวจจากคลินิกของโครงการฯ เป็นเกณฑ์ได้กลุ่มเด็กที่มีภาวะปกติ ๑๔๔ คน และกลุ่มเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการ ๘๖ คน

๒. สุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple random sampling) จากกลุ่มเด็กทั้ง ๒ กลุ่ม โดยกำหนดจำนวนตัวอย่าง ๕๐% ของแต่ละกลุ่มได้กลุ่มเด็กที่มีภาวะปกติ ๗๒ คน และกลุ่มเด็กที่มีภาวะทุพโภชนาการ ๔๓ คน รวมเป็นจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น ๑๑๕ ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่

๑.๑ กลุ่มมารดาของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภาวะปกติ

๑.๒ กลุ่มมารดาของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ แบ่งตัวแปรตามลักษณะการใช้สื่อ

และผลจากการใช้สื่อดังนี้.-

๒.๑ การเปิดรับสื่อในการรับสารทั่วไป

สื่อมวลชนและสื่อบุคคล

๒.๑.๑ การเคยเปิดรับ

๒.๑.๒ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ

๒.๑.๓ การใช้เวลาในการเปิดรับ

สื่อเฉพาะกิจ

๒.๑.๔ การเคยเปิดรับ

๒.๑.๕ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ

๒.๒ การเปิดรับสื่อในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก

สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล

๒.๒.๑ การเคยเปิดรับ

๒.๒.๒ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ

๒.๓ การเคยนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติ

สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล

๒.๓.๑ การเคยนำสารไปปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ๑ ชุด

มีคำถามทั้งหมด ๘๖ ข้อ แบ่งออกเป็น ๒ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปทางครอบครัวของกลุ่มมารดา ลักษณะคำถามมีทั้งคำถามแบบปลายปิดและคำถามปลายเปิด รวมจำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลด้านพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อเป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะการใช้สื่อเปิดรับสารทั่วไป สารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและการแนะนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติ ลักษณะคำถามมีทั้งคำถามแบบปลายปิดและคำถามปลายเปิด รวมจำนวน ๗๗ ข้อ (รายละเอียดของแบบสอบถาม ดูได้จากภาคผนวก ข.)

แบบสอบถามที่ใช้ในคำถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนได้แนวความคิดจากแบบสอบถามในงานวิจัยเรื่อง "นิสัยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทย" ของสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งดัดแปลงมาจากตัวอย่างแบบสอบถามของสถาบัน AMIC ในเรื่อง "Media Habits" และเรื่อง "Information Needs of a Typical in Philisia"^๑

หลักเกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยกำหนดค่าของคะแนนสำหรับตัวแปรบางตัวในสมมุติฐานดังนี้

๑. การให้ค่าคะแนนของความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคล โดยให้ค่าคะแนนในคำตอบดังนี้

นาน ๆ ครั้ง	๑	คะแนน
บางวัน	๒	คะแนน
เกือบทุกวัน	๓	คะแนน
ทุกวัน	๔	คะแนน

๒. การให้ค่าคะแนนของความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจ โดยให้ค่าคะแนนในคำตอบดังนี้

^๑สมควร กวียะ, "นิสัยการรับข่าวสารของประชาชนในหมู่บ้านชนบทไทย"

(เอกสารวิจัยหมายเลข ๗ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔.

นาน ๆ ครั้ง	๑	คะแนน
บางครั้ง	๒	คะแนน
เกือบทุกครั้ง	๓	คะแนน
ทุกครั้ง	๔	คะแนน

การวัดความบ่อยครั้งสำหรับการเปิดรับสื่อเฉพาะกิจนั้น ใช้วัดสิ่งพิมพ์เพียงเล่มหนึ่ง เล่มใดเท่านั้น

๒. การให้ค่าคะแนนของเวลาที่ใช้เปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลโดยเฉลี่ยต่อวันให้ ค่าคะแนนในคำตอบดังนี้

น้อยกว่า ๑ ชั่วโมง	๑	คะแนน
ระหว่าง ๑-๓ ชั่วโมง	๒	คะแนน
ระหว่าง ๓-๕ ชั่วโมง	๓	คะแนน
มากกว่า ๕ ชั่วโมง	๔	คะแนน

การทดสอบแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามออกไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่เลือกสุ่มไว้จำนวน ๒๐ คน เพื่อหาข้อบกพร่องของคำถามและคำตอบที่ใช้ในแบบสอบถาม หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาแก้ไขข้อบกพร่องร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงนำออกไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้.-

๑. จัดทำบัญชีรายชื่อกลุ่มตัวอย่างมารดา ๒ กลุ่มคือ กลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียน ที่มีภาวะปกติ และกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (Simple random sampling) จากบัญชีรายชื่อของคลินิกโครงการฯ บัญชีรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่จัดทำขึ้นนี้จะมีเลขที่ห้อง เลขที่ชั้นและเลขที่อาคารแฟลตระบุอยู่ด้วย เพื่อสะดวกในการเข้าสัมภาษณ์
๒. ประชุมชี้แจงผู้ร่วมทำการสัมภาษณ์เพื่อให้ใช้แนวการสอบถามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
๓. นัดหมายผู้ร่วมทำการสัมภาษณ์ และอาสาสมัครประจำแฟลตที่จะช่วยนำเข้าสัมภาษณ์ตามห้องที่กำหนดให้ได้พบปะคุ้นเคยก่อนลงมือเก็บข้อมูล

๔. ลงมือเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเข้าไปสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีรายชื่อ ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสอบถามที่สัมภาษณ์แล้วทุกฉบับเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ และสัมภาษณ์เพิ่มเติมเมื่อพบข้อบกพร่องในวันนั้น

กรรมวิธีทางข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าทางสถิติโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

๑. จัดทำคู่มือการลงรหัส (Coding instruction) เพื่อใช้ลงรหัสในแบบสอบถามทุกฉบับ
๒. เมื่อลงรหัสเรียบร้อยแล้วก็คัดลอกลงในแบบฟอร์มรหัสทั่วไป (General coding form) เพื่อนำไปเจาะบัตรคอมพิวเตอร์
๓. เจาะบัตรข้อมูลและบัตรคำสั่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS program) กำหนดสถิติที่ต้องการใช้วิเคราะห์ข้อมูล แล้วส่งเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์
๔. นำผลที่ได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ (Print-out) มาเขียนวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้:-

ตอนที่ ๑ - ๒ ใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายลักษณะข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้คือ :-

ตอนที่ ๑ ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มมารดาได้แก่ อายุมารดาเด็ก เพศเด็ก อายุเด็ก เป็นต้น

ตอนที่ ๒ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มมารดาในการรับสารทั่วไป สารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และการนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติ

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานต่อไปนี้

๓.๑ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสารทั่วไป ระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติและกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการแตกต่างกันตามลักษณะพฤติกรรมดังนี้

๓.๑.๑ การเคยเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสารทั่วไป ระหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๓.๑.๒ ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจและสื่อบุคคลในการรับสารทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๓.๑.๓ การใช้เวลาในการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลในการรับสารทั่วไประหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๓.๒ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการแตกต่างกันตามลักษณะพฤติกรรมดังนี้

๓.๒.๑ การเคยรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กผ่านสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล ระหว่างกลุ่มมารดาแตกต่างกัน

๓.๒.๒ ความบ่อยครั้งในการรับสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กระหว่างกลุ่มมารดาผ่านสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลแตกต่างกัน

๓.๓ การเคยนำสารเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กไปปฏิบัติจากการใช้สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคลระหว่างกลุ่มมารดาของเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะปกติกับกลุ่มที่มีภาวะทุพโภชนาการแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ ๓.๑.๑, ๓.๑.๒ และ ๓.๑.๓ วิเคราะห์โดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square) เปรียบเทียบความถี่ของตัวแปรระหว่างกลุ่มมารดา ๒ กลุ่ม

สมมติฐานข้อ ๓.๑.๒, ๓.๑.๓ และ ๓.๒.๒ วิเคราะห์โดยใช้ทดสอบค่า "t" (t-test) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรระหว่างกลุ่มมารดา ๒ กลุ่ม